

Joukkoliikenteen liikennevaloetuuudet

1. Johdanto

2 – Tekniikka ja toiminnot

3 - Strategia ja mahdollisuudet

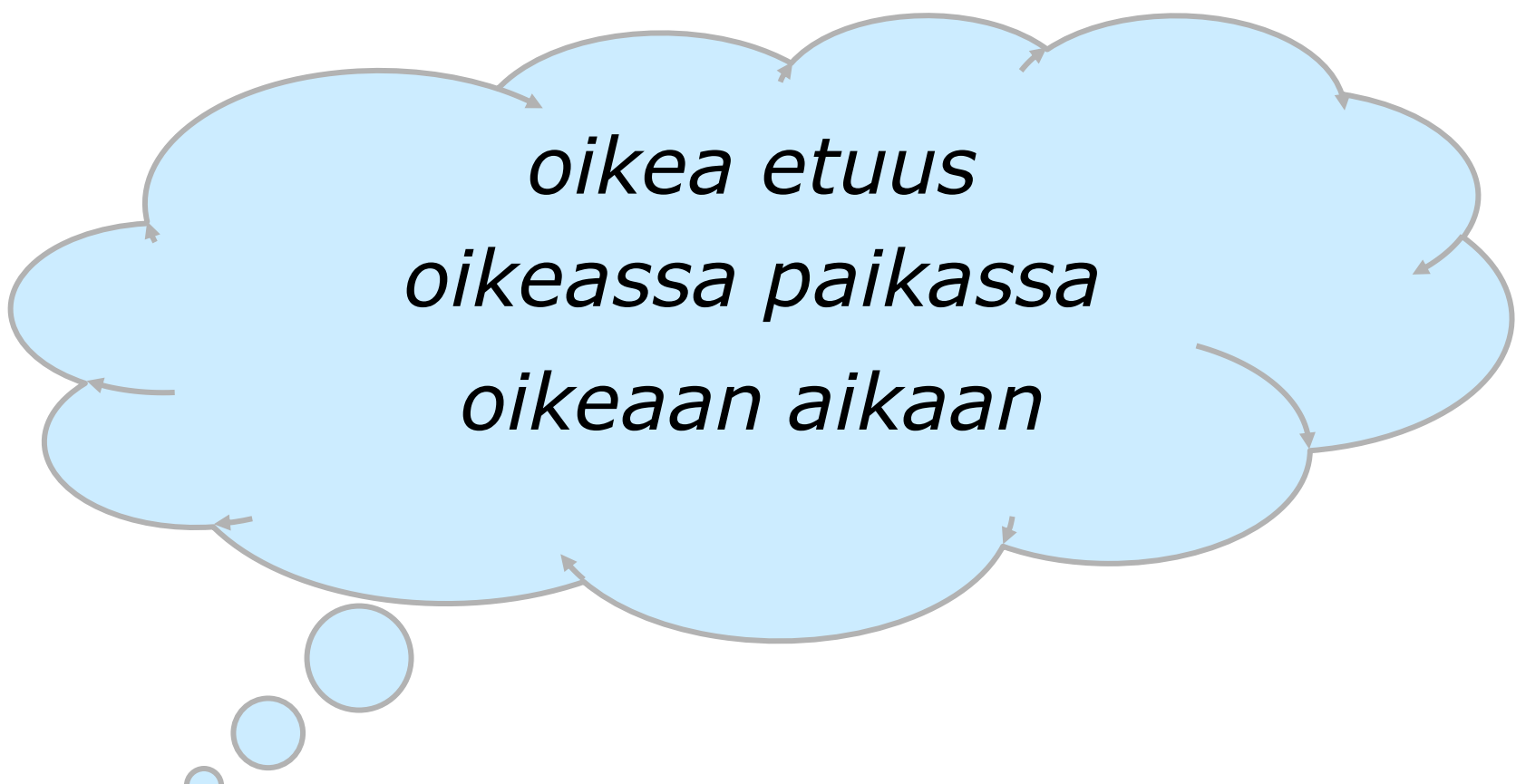
Joukkoliikenteen liikennevaloetuedet STRATEGIAA JA MAHDOLLISUUKSIA

*Älykäs liikennepalvelu
Differoidaan
Priorisoidaan
Korvaukset
Rajoitukset
Akilleen kantapäät
Miten tästä eteenpäin*

21.5.2014
Kari Sane

Joukkoliikenne-etuus on
Älykäs liikennepalvelu

---

oikea etuus
oikeassa paikassa
oikeaan aikaan

Ajatus täsmäetuuudesta

Etuuksien tavoitteet

- *monitavoitteellisuus*

- Säännöllisyys
- (Turhien) viivytysten väheneminen
- Toiminnan oikeellisuus
- Toiminnan tuloksellisuus
  - Joukkoliikenteen kannalta
  - Muun liikenteen kannalta
- Matkustusmukavuus !
- ... mitä vielä...
- ... *kun tietää, mitä tavoittelee, niin on helpompi päästä siihen, mitä tavoittelee...*

Differoidaan

- valitaan oikea strategia

○ Aikaan

- Ruuhka-aikojen ulkopuolella etuuksia voi käyttää vapaasti (ei välityskykyongelmia)
- Ruuhka-aikoina harkintaa

○ Paikkaa

- Esikaupunkialueilla etuuksia voi käyttää vapaasti (ei välityskykyongelmia)
- Kivikaupungissa harkintaa

Differoidaan lisää

- valitaan oikea strategia

○ Suuntaan

- Pääsuunnan keskeinen etuus on (Helsingissä) pidennys
- Sivusuunnan keskeinen etuus on aiennus / lisävaihe / rotaatio

○ Määrään

- Kun joukkoliikennettä on vähän – kerran 5 minuutissa – voi tehdä mitä tahansa
- Kun joukkoliikennettä on kerran minuutissa
  - Eri suunnista – ei ole ongelma vaan => joukkoliikenneohjatut valot – vrt Mtie/Runeberg
  - Samassa suunnassa - harkintaa

Priorisointi

- toisten hyöty on suurempi kuin toisten

- Etuus vain myöhässä oleville
- Etuus vain ratikoille ja runkobusseille
- Etuus vain linjoille, joilla lyhyet vuorovälit
- Etuus vain linjoille, joilla on paljon matkustajia
- Etuus vain linjan alkuosassa

- *...Joukkoliikenneoperaattori ratkaisee, kenen hyöty on suurin!*

Etuuksien korvaukset ja rajoitukset

- ennen kuin luovutaan kokonaan

Koskee vain ruuhka-aikoja

- Staattinen korvaus
  - Ajoituksessa vihreän jako on etuuksista huolimatta likimain sama kuin ilman etuuksia
- Dynaaminen korvaus
  - Seurataan ilmaisimilla liikennettä ja jonopituuksia ja säädetään valojen toimintaa (esimerkiksi Syvari)
- Etuuden rajoitus
  - Etuuden jälkeen yksi kokonainen puhdas kierto
  - Yleinen tapa maailmalla huippuruuhkan aikana

Etuusputket

- säännöllisyys korostuu

- Varmistetaan tietty ajoitusputki, jossa joukkoliikenneajoneuvo kulkee
- Ei nopeammin eikä hitaammin (pl. poikkeukselliset tilanteet)
- Vaativa toteutus
- Sopii hyvin jalankulkualueen liikennevaloihin (Mtien eteläosa, Kaivokatu) ja ruuhka-aikoina pääkaduille (Mtie, Hämeentie, Runeberginkatu)

Akilleen kantapäät

- missä kaikessa voit kuitenkin epäonnistua

○ Ilmaisujen oikeellisuus

- Etuuksien kuolemansynti numero 1
- Yksikin viallinen kuittausilmaisun aiheuttaa muille enemmän haittaa kuin joukkoliikenteelle hyötyä
- Murentaa etuuksien hyväksyttävyyttä
- 99% ei riitä – vika kahdesti päivässä

○ Keinot

- Automaattinen seuranta
- Osaava korjaus (laitespoisto tai ohjelmointipoisto)

Akilleen kantapäät 2

- missä kaikessa voit kuitenkin epäonnistua

- Ohjelmoinnin monimutkaisuus
  - Mitä enemmän rivejä, sitä enemmän virheitä
  - Virheetöntä ohjelmaa ei ole
    - testaamalla kaikkia virheitä ei saa pois, mutta niiden esiintymistä voi vähentää
  - Ongelma koskee risteysetuuksia, järjestelmäetuuksien virheistä suurin osa on onneksi jo löydetty...

Akilleen kantapäät 3

- missä kaikessa voit kuitenkin epäonnistua

○ Ilmaisuetaisyys

- Helsingissä ilmaisuetaisyudet ovat (liian) pienet
- Enemmän "aikaa" ratkaista, mikä etuus sopii tilanteeseen
- Tavoite on 200 ...250 metriä
- Esimerkiksi 100 m sallii vain 8 sekunnin pidennyksen eikä juuri koskaan anna mahdollisuutta ajaa pysähtymättä valojen läpi.

Tästä eteenpäin 1

- strategiat

- Monitavoitteellisuus
  - Etuuksien painopisteet ja suurin hyöty
- Teknologia raahaa yhä perässä
  - Strategian koko toteutus ei ole vielä pitkään aikaan mahdollista – **ei enää**
- Hyväksyttävyyys
  - Onko nousemassa ongelmaksi?
  - Perustelut on uskallettava tuoda esille
  - Virheetön toiminta on kaiken A ja O (kuten liikennevaloissa yleensäkin)

Tästä eteenpäin 2

- yhteistyö

- Yhteistyö joukkoliikenneoperaattorin kanssa
  - Etuuksien strategiset tavoitteet kuuluvat heille
  - Liikennevalosuunnittelija toteuttaa ja mittaa tuloksia
  - ... mutta liikennevalosuunnittelijalla on myös vastuu koko liikenteen sujumisesta
  - *Liikennepoliittisten tavoitteiden aitous on tässäkin koetuksella...*

Tästä eteenpäin 3

- pysäkit

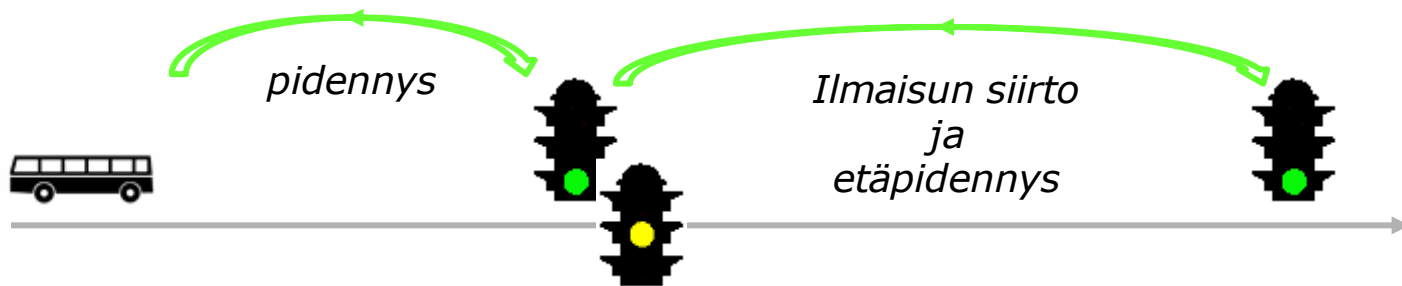

○ Pysäkit

- Etuuksien ongelmakohta nro 1
- Niin matkustajat kuin kuljettajatkin ovat erilaisia – satunnaisuus kasvaa
- Pysäkki-ilmaisut vaativat vielä paljon kehittämistä ja ponnistelua
  - - oppiva pysäkkialgoritmi (ennusteet)
  - - tilastollinen analyysi (kokemustieto)
  - - linjakohtaisuus keskeistä
- Isot pysäkit ovat usein "putken päitä"

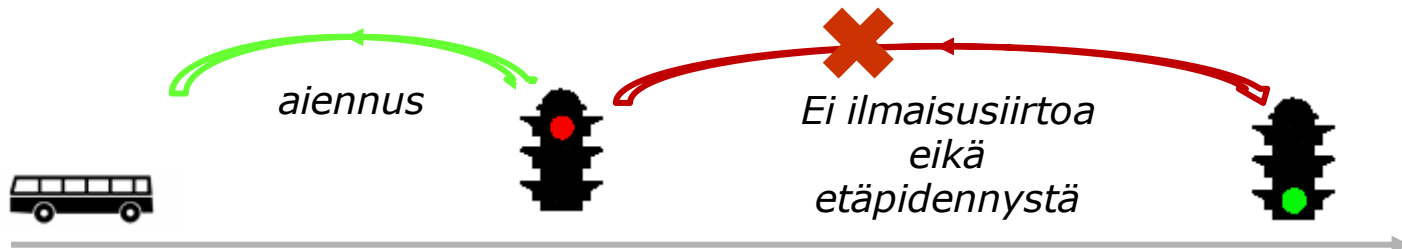
Tästä eteenpäin 4

- ilmaisuetaisyydet

○ Yli risteyksen ilmaisut

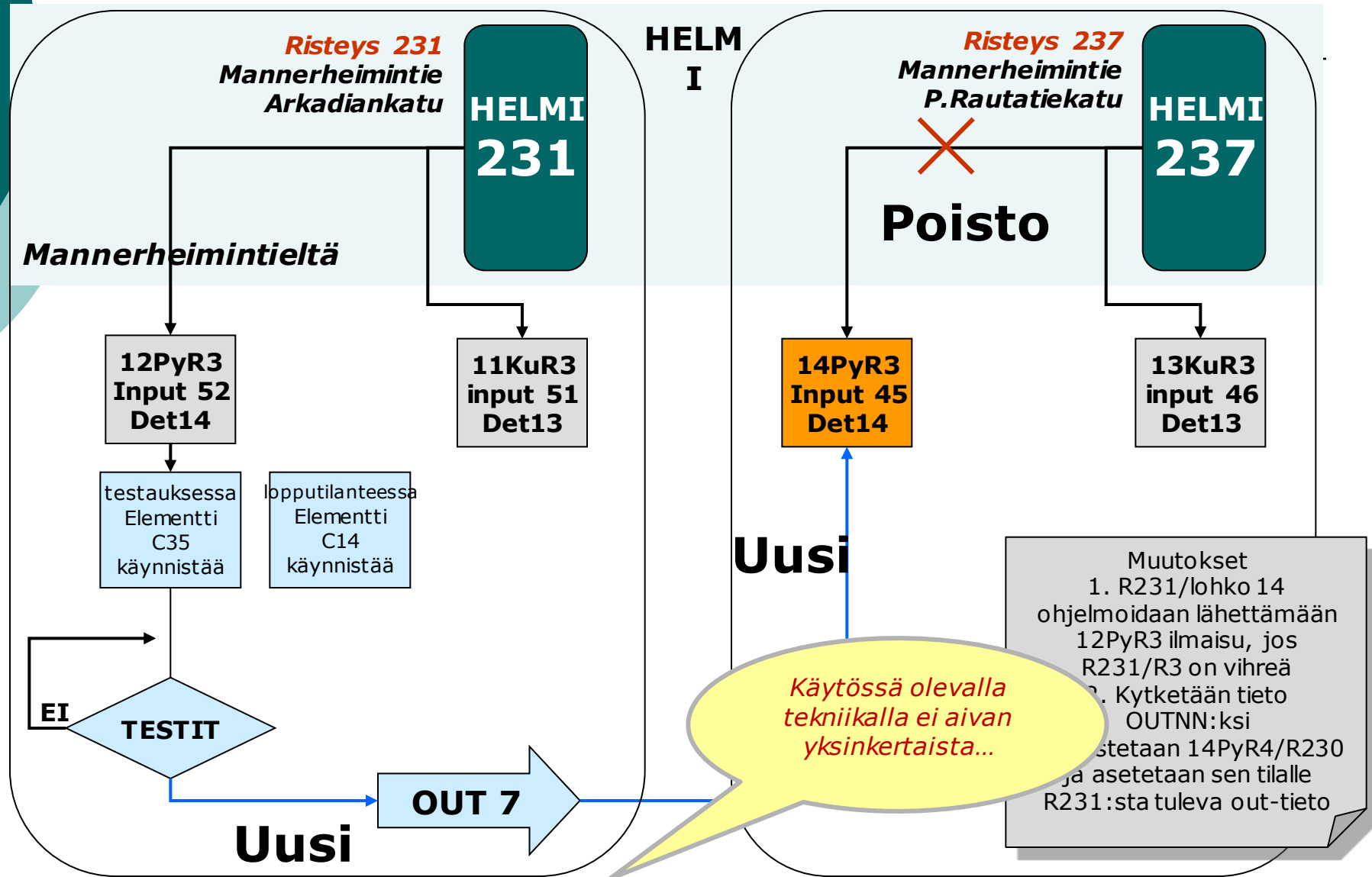
- Liikennevalokojoiden tekniikka ei oikein tahdo riittää
- Häiriöherkkyys
- AVL (keskitetty ilmaisu) voi auttaa

Esimerkki Helmi-ilmaisun siirrosta yli risteyksen

Periaatteellinen toiminta / LL

Tästä eteenpäin 5

- ylläpito

○ Seuranta

- AUTOMATISOITAVA – ja sitten

1. Toimivatko etuudet?

2. Miten etuudet toimivat?

3. Toimivatko ne oikein?

4. Toimivatko ne hyvin?

5. Voisivatko toimia paremmin?

Tavoitteena taso 3 ja pian taso 4.

– sitten nähdään unta tasosta 5...

Joukkoliikenteen liikennevaloetuuudet

Saatteeksi

Oikein toteutetut joukkoliikenteen liikennevaloetuuudet ovat kustannustehokkain tapa parantaa liikennejärjestelmän toimivuutta suurilla kaupunkiseuduilla.

Kiitos mielenkiinnosta

12.2.2015
Kari Sane